

КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ ЛІЦЕЮ: ВІДПОВІДНІСТЬ СУЧАСНИМ ВИКЛИКАМ

Н. Б. Голуб, доктор пед. наук, професор

Оновлення методик навчання української мови здобувачів освіти різних вікових категорій триває під знаком надії учнів, учителів і батьків на те, що нові методики максимально наблизять мову до потреб життя кожної особистості, забезпечуватимуть її розвиток і самореалізацію. Суспільство робить запит на знання і вміння, які сприятимуть його процвітання. У результаті ЗНО сучасний випускник має постати не як знавець мовної теорії, а як компетентна мовна особистість, що володіє такими вміннями: швидко й правильно орієнтуватися в умовах спілкування, планувати своє мовлення, добирати адекватні меті й ситуації мовні засоби, забезпечувати зворотний зв'язок, досягати поставлених цілей спілкування. У результаті багаторічних пошуків механізмів функційності мовних знань і вмінь увагу вчених (лінгвістів, психологів, лінгводидактиків) сфокусовано на мовленнєвих жанрах, що є водночас невід'ємним компонентом і засобом організації розмовного мовлення. Одним з основних постулатів комунікативної лінгвістики вважають жанрове оформлення комунікативної поведінки. Причиною багатьох комунікативних невдач називають неправильний вибір мовленнєвого жанру чи невдале мовне оформлення висловлення.

З огляду на зазначене, експериментальна методика навчання української мови учнів ліцею (автори – співробітниця відділу навчання української мови та літератури) дієвим механізмом, що забезпечує функційність знань і вмінь, визначила мовленнєві жанри. Зв'язок мовної теорії з конкретними жанрами підвищує її доцільність і мотивує учнів на вивчення.

Переваги, інноваційні ідеї, алгоритм дії компетентісно орієнтованої методики чітко викладено в «Концепції навчання української мови учнів ліцею». Підручники української мови для 10-11 класів (автори – Н. Голуб, О. Горошкіна, В. Новосьолова) вперше в Україні демонструють учителям і учням, яким чином мовна теорія може стати дієвим матеріалом для пізнання, порозуміння, розв'язання багатьох життєвих проблем. Вправи орієнтують учнів на осмислені мовленнєві дії, зокрема формують навички ретельної підготовки до спілкування. Системна робота з навчання висловлюватися – це насправді формування активної життєвої позиції кожного мовця. Методика також ураховує висновки гуманістичної психології про те, що в людині природою закладено прагнення до саморозвитку, самовдосконалення й самореалізації, а мова є потужним інструментом для цього.

На нашу думку, ефективною є методика, що підтримує інтерес до навчання, стимулює уяву й виховує людину, здатну самостійно ухвалювати рішення й творити майбутнє. Ураховуючи висновки й зауваги досліджень PISA, ми не орієнтуємо учнів на відтворення матеріалу, передбаченого програмою, а навчаємо їх відштовхуватися від набутих знань, виходити за межі шкільного предмета і творчо застосувати свої знання у нових ситуаціях. Такий підхід, на наше переконання, має переваги й великі перспективи.